

ფასი გაზეთისა წლიურად—2 მ. 50 კ. ნახევარი წლით—1 მ. და 25 კაპ. 3 თვით—1 მან.

თითო ნომერი 5 კაპ. განცხადებათა ფასი: პირველი გვერდი პერიოდის სტრიქონი 15 კ. უანასნელ გვერდზე—10 კაპ. ტექსტის შევსება—20 კაპ. სამეცნიერო-განათლებლის ეროვნულ დაბეჭდვა—8 მან.

საქონლის ბაზარი და სალიტერატურო განათების მრავალმხრივობა

გაზეთი „თეზი“

1911 წლის დამლეგამდის ღირს

1 მანეთი

რედაქციის და კანტორის ადრესი: Дворцовая, д. насл. Д. З. Сараджева, 6. რედაქტორ-გამომცემელი გრიგოლ დიასამიძე.

ახალი კლუბი

სამშაბათს, 25 ოქტომბერს 1911 წ.

მეორე კონცერტი

ს. ა. პრესმანის ლიტერატურით და ოპერის მომღერლის ქან მხაილოვას მონაწილეობით ორკესტრი შესრულებას.

პუნგრულ უფერტორას კლერ-ბელსის; ვალსი ბალეტ. „მინარე ტურფა“ ჩაიკოვსკის; ცეკვის არტისების; „გამობრძნება დიდებულითა“ გავროვსკის; სერენადა № 3 ფოლკმანის; „ძილი ბავშვისა“ და „წისკელი“ ქილესი; „ნანას“ ერნსტოვსკის; ანტრატს ბალეტ. „ნაილი“ დელიასის და ჩარდაშს—აჩარდის დიდებულია. გროსმანისა.

ორკესტრი 30 კაპისაგან შედგება. ადგილების ფასი თეატრში ჩვეულებრივია. გაღვივებაში შესვლა ყველას შეუძლიან და კლუბში შესასვლელ ფასს არ იხდიან. სტუმრები იხდიან კლუბში შესასვლელად: კაცი 1 მ., ქალი .50 კ. სტუდ. 25 კ. კონცერტის შემდეგ ლობი.

КАВКАЗСКОЕ ТОВАРИЩЕСТВО
ТОРГОВЛИ
АПТЕКАРСКИМИ ТОВАРАМИ
въ Тифлисе
პარფუმი
ს. პეტერბურგის ტექნიკური-ქიმიური ლაბორატორიის თმის ამოსაყვანი საბინი „ქრესკო“ ო-დე-ტუალეტი „ფლორ და ამურ“ ო-დე-ტუალეტი „ვიოლა ო-დე-ტუალეტი“ თმის საღებავი „პრია ინდიანა“.

რ. ა. პორტუგალიშვილის

აუწყებს პატენტულ მუშტრებს, რომ მის გამგებლობაში მყოფ საფაბრიკო მაღაზიაში ნიკოლოზის ხილი №12 25 და 24—მიღებულია დამდეგ სეზონისთვის უკანასკნელ მოდის სხვა და სხვა დიდძალი კაბები მამაკაცებისა, მანდილოსნებისა და ბავშვებისათვის წარსულ სეზონის დარჩენილი საგაბრიკო მემგობრივების განკარგულებით იყიდება საფაბრიკო ფასებზე 30%—ით ნაკლებად. ამაში ფაბრიკა პირადად დარწმუნდით. პარტიისკმით რ. ა. პორტუგალიშვილი.

ბირეულხარისხოვანი რესტორანი

„ანონა“ პატრონი—იპა. ბ. გონდარინო.

უფელ-დღე, ნაშუადღევს 2 საათიდან საღამოს 5 საათამდე და საღამოს 10 ს. ნაშუალღევს 2 საათამდე

უკრაინა

იტალიური სიმებიანი ორკესტრი. მონაწილეობას ღებულობენ მომღერალი ქალები —ქ. ნინი საკო და მარიამ ოლანდზე, ბარიტონი—ჯულიანო ოლანდზე.

საკვოს ლოგბარობით

საუზმეები დილის 11 საათ.—1 საათ.—80 კ. 2-ფერისა — 60 კაპეიკი. 3-ფერისა — 90 კაპეიკი. სადილები 1 საათიდან—საღამოს 5 საათამდე: 4-ფერისა — 18, 20 კაპეიკი.

საქმელები ევროპული და აზიური. ბილიარდი. არის აგრეთვე ცალკე კაბინეტი.

რესტორანი „კაბე-პერიონი“

ქართული თეატრის გზაში (სასახლის წესა, ქართულ თეატრ-სახლის წესა) ჩიო, რძე, ყავა, შოკოლადი, კაქაო, ცხელი, ზაღარი, ჭაჭა, სხვა და სხვა.

ბუტერბრედები, 3 კაპა 3 კაპა 3 კაპა. საუზმე პირიქით 25 კაპა—50 კაპეიკამდე. სადილები: 2 ფერი—50 კაპა, 3 ფერი—70 კაპა, 4 ფერი—1 მან.

მინერალური წყლები

ფინი, არაუი, მგარი სასმელები სხვა და სხვა ქარხნისა ღვინო ბოთლებით და ჭაჭაბით. ცხელი პირიქით, წყვილი, შემწვარი. შეიძლება საჭილეების მოთხოვნა ცალკე. კარგითა: თვითრად შეღავათიანი პირობები. ფასი ზომიერია. სრული სი-სუფთავა, წესიერება.

გაგზის კერძო სამკურნალო

გარედან ყოველ დღე მოხიარულ ავთოქოფათვის გაგზის ქუჩა № 8 ტელეფონი № 695

- 1. ს. ვაშაძე—ყოველ დღე, შინაგან ავადმ. 9/1—10 ს.
- 2. დ. დიასამიძე—ყოველ დღე, კვირის გარდა 11/1—12/1 ს. სოფლის, კინისა და ვინი.
- 3. ა. პოპოვი—ყოველ დღე, კვირის გარდა 11/1—12/1 ს. სოფლის, კინისა და ვინი.
- 4. ს. სტანიშვილი—ყოველ დღე, კვირის გარდა 11/1—12/1 ს. სოფლის, კინისა და ვინი.
- 5. ა. მელიქიძე—ყოველ დღე, კვირის გარდა 11/1—12/1 ს. სოფლის, კინისა და ვინი.
- 6. ა. მელიქიძე—ყოველ დღე, კვირის გარდა 11/1—12/1 ს. სოფლის, კინისა და ვინი.
- 7. ა. მელიქიძე—ყოველ დღე, კვირის გარდა 11/1—12/1 ს. სოფლის, კინისა და ვინი.
- 8. ა. მელიქიძე—ყოველ დღე, კვირის გარდა 11/1—12/1 ს. სოფლის, კინისა და ვინი.
- 9. ა. მელიქიძე—ყოველ დღე, კვირის გარდა 11/1—12/1 ს. სოფლის, კინისა და ვინი.
- 10. ა. მელიქიძე—ყოველ დღე, კვირის გარდა 11/1—12/1 ს. სოფლის, კინისა და ვინი.

თეზი, 24 მანეთი

ქართველების მეგობარი ცნობილი ნ. დურნოვო, „ს. პეტერბურგის ვე-ლიმოტების“ მუდმივი თანამშრო-მელი, ხელ-ახლად იძულებული გა-ხდა გამოგვასრულებოდა.

ამ გაზეთის 225 ნომერში მას მო-უთავსებია ვრცელი წერილი გაზეთ „კიევილიანის“ წინააღმდეგ, რომე-ლისაც, როგორც ამას წინაღ შე-უნიშნავს, ნ. დურნოვოს არა-ესმის-რა რუსის ნაციონალისტების პო-ლიტიკური პროგრამისა.

ნ. დურნოვო მარტო ჩვენ არ გვე-ხება. იგი ესაჩილება აგრეთვე მოლ-დაველესაც, რომელიც ჩვენთან ერთად, დევნას განიცდიან არა მარ-ტო სამოქალაქო ცხოვრებაში, არა-მედ სასულიეროშიც.

პეტერბურგის გაზეთის პუბლი-ცისტი გაკვირვებულია, რომ, იმ დროს, როდესაც პოლონელებს, ლიტველებს, ლატვიებს, გერმანე-ლებს, სომხებს, ფინელებს და დანა-რჩენ უცხოტომელებს („ინოროდ-ცეს“) შეუძლიანთ მოღველ-მასხუ-რება სამშობლო ენაზე ასრულონ და საზოგადოდ ისარგებლონ სარ-წმუნოებრივ თავისუფლებით, —ქა-რთველები და მოღვაწეები ამ მხრით თითქმის ყოველსავე უფუ-ბას მოკლებულნი არიან.

„როდესაც, ჩრდილოეთ-კავკასიის და-პურობა იყო საჭირო — განაგრძო-ბო იგივე ატორი — როდესაც საჭირო იყო ბრძოლა შიიზმისა, სპარსელებისა, ოსმალებისა, მაშინ ქართველებს ნდო-ბით უცქეროდნენ, მათ აძლევდნენ მე-ფის მოადგილეს თანამდებობას, გენე-რალ-გუბერნატორათ, გუბერნატო-რათ, ჯარის უფროსათ ნიშნავდნენ, მაშინ ქართველები „სეპარატისტები“ არ გამოჰყავდათ, რუსის გზაზოხსები მათ ენას ძალღუბს არ უწოდებდნენ, მონასტრებსა და ეკლესიებს რუსებს არ აძლევდნენ, ქართულ ენას ეკლესი-ებთან არა სდევნიდნენ და წმიდა ამა-ბიონებიდან რუსის გზაზოხსები ქარ-თველებს არა სწყევლიდნენ“.

ნ. დურნოვო ამბობს აგრეთვე, რომ „სეპარატისტების ოცნება აფე-რნობა კი არ არის, არამედ სრული ჩა-მოშორება იმპერიისგან“, ამი-ტომაც ქართველები სეპარატისტ-ები ვერ ჩაითვლებიან.

ქართველების დევნა გამოიხატება ნ. დურნოვოს სიტყვით შემდეგში: „მათ უფლებას არ აძლევდნენ ეპისკო-პოსებთან იყვნენ, ამ გამოდ საქართვე-ლოში 1,700,000 ქართველი და 200 ათასი რუსი. ეპისკოპოსებთან კი სამი რუსია და სამი ქართველი. მათ არ ნი-შნავდნენ რეკტორათ, სემინარიის ინსპ-ექტორთ, სასულიერო სასწავლებლის ზედამხედველთა, გიმნაზიისა და სხვა სასწავლებელთა საღმრთო სკოლის მა-სწავლებლობა, გზას არ აძლევდნენ საერო სამსახურშიც; არც ადმინისტრაციის, არც სსამართლოში, არც სასწავლე-ბელში და სხვ.“

„ჩვენის მოუხეშავისა და გულზე-ბის საკითხით, —დასძენს იგივე პუბლიცისტი, —კავკასიისა და ზესა-რაბიაში ჩვენდამი სძულავილი და მტ-რება გამოვიწყეთ“.

ასე მსჯელობს ჩვენი მოსარჩლე და ჩვენც ყველანი სიაზოვნებით ვკი-თხულობთ, გადმოგვაქვს მისი ნა-ფიქრი და ნაწერი ქართულ გამო-ცემების ფურცლებზე. არ გვირდა კი ჩაუფიქრდეთ უფრო ღრმად თვით მოვლენას, რომ ჩვენ ასეთი მოსარჩლეობა გვეჭირვება. ჩაფი-ქრება კი ძალიან არის საჭირო.

თვით ნ. დურნოვოს წერილში მოიძებნება ერთი იმისთანა ადგილი, რომელიც ამ ჩაფიქრებას გვაგონებს. ჩვენი მეგობარი შემდეგ მრავალ საყურადღებო სტრიქონებით ათა-ვეებს თავის ჩვენდამი სიმათითი გა-ვლენილი წერილი.

„პოლონელები და ფინელები, ასე თუ ისე, რუსის მოხელეებს პასუხს გასცემენ. პოლონეთსა და ფინეთსა-ნაში აუარებელი გახდით გამოდის, თუმცა პოლონელებს რუსეთის გა-ზეთებითა შეუძლიანთ თავის თა-ვის გამოსარჩლება, საქართველოსა და

ზესარაბიაში კი სულ სხვა: იქ მოუხე-რებელია ქართველებისა და მოღვა-წელების ინტერესთა გამოსარჩლებათ“.

ამგვარად სხვაგან შეუძლიანთ პა-სუხი გასცენო, საქართველოში კი ქართველების ინტერესების გამო-სარჩლება მოუხერხებელია და ამი-ტომაც თვით ნ. დურნოვოს უკის-რია, ჩვენი გამოქომაგება ნუ თუ ეს გარემოება არ ამტკიცებს ჩვენს მტონარებას ჩვენი ეროვნული სა-ქმის მოწესრიგების სფერაში? განა ეს საკმარისი საბუთი არ არის ჩვე-ნი გაიცხვისათვის?

ჩვენ აქამდინ ღირსეულ ანგარიშს არ ვუწვეთ რუსის ნაციონალისტე-ბის პოლიტიკას, „უცხოტომელების წინააღმდეგ. მაგრამ არა თუ მარტო“ ჩვენ, ქართველები, არამედ მთელი კავკასიის დანარჩენი ერებიც. განა ამ ერების წარმომადგენელნი რო-დისმე უფერტორაზე, გაგვიმართ-ნის ოდესმე საუბარი ჩვენს საჭი-როტო საგნის შესახებ, აი, მაგ., თუნდა საერთო რუსულ ორგანოს დაარსების შესახებ პეტერბურგში, რომ საერთო ძალ-ღონით გავმკლა-ვებოდით ჩვენ მოწინააღმდეგებს?

ჩვენ მხოლოდ ის გვაქაყაფი-ლებს ხოლმე, როდესაც რომელიმე პოლიტიკურ წრეებში გავლენიანი პირი წყალობის თვლით გადმოგ-ხედავს და რამდენსავე სააღერსო სიტყვას შეგეთავაზებს ან რომელიმე რუსის პუბლიცისტი, სიმათითი ჩვენდამი აღქურვილი, სიბრალუ-ლით მოიხსენიებს ჩვენს დევნას რუ-სის ნაციონალისტების მხრიდან.

ასე რომ არ უკეთილიყო, ჩვენ აქამდინა მოგახერხებდით ლიაი-სტურის წესით, ჟურნალ-გაზეთების საშუალებით წინააღმდეგობა გავ-გეყვია ჩვენი დაჩაგრვის მსურველე-ბისათვის.

აი ახლაც ჩვენ მხოლოდ იმითი ვართ კმაყოფილნი, რომ მთავრო-ბის სათავეში დადგა კაცი, რომელ-მაც თავის მოქმედების დევნად გა-იხდა შერიგების მოხელა რუსეთ-ში მოსახლე ერებთან. თითქო საკ-მარისი იყოს ჩვენი ეროვნული სა-ქმისათვის, გავლენიანმა მოხელემ სიტყვას, დევნას აღარ დაგვიწყებო; თითქო ჩვენთვის არ იყოს საჭირო სხვადასხვა საზოგადო მოთხოვნილე-ბის დაკმაყოფილება.

აი სწორედ ამ სერიოზულ საქმე-ში—სხვადასხვა საჭიროებისა და მო-თხოვნილების დასაბუთებაში გკო-ჭობთ. თითქმის მოუხეშადებელი ვართ ჩვენ კავკასიელები, საზო-გადოდ და ქართველები, კერძო-რად ჩვენ „შესაფერი შნი და უნა-რი გამოგვეჩინა ჩვენი საჭიროების საზოგადოდ გათვალისწინებაში, მა-შინ ისე არ გავგახარებდა. დრო-გა-მოშვებით მოსარჩლე გამოსვლა ზოგიერთი რუსის პუბლიცისტისა.. ჩვენი თავის დამცელები ჩვენ თვითონ ვიქნებოდით.

თორემ აბა დააკვირდით ნ. დურ-ნოვოს გაუწიფელად წარმოთქ-მულის აზრს, პოლონეთის და ფინ-ლანდიის შეუძლიანთ პასუხი გას-ცენ და, საქართველოში კი ეს მო-უხერხებელია, ე. ი. სხვა უნდა გა-მოვსარჩლოსო.

ნუ თუ აქ სათაქილო და საწყენი არა არის რა ჩვენთვის?...

თეზის ახლ.

1.

ჩვენ ქართველები, საზოგადოდ, ძა-ლიან მალე ვითი ყველფრის მოწყენა. ჩვენთან ავტენტ განგაზს, მკითხველს და მსმენელს გამოუტყვევო რომელიმე საჭირო-ბოტო საკითხის კვლევა-გარჩე-ვით და საქმარისა სხვა თუნდც უფ-რო უმნიშვნელო რამ გამოვიჩინდეს, რომ ყველა ეს დავიწყებას მივცეთ და ხელი დავიბანოთ.

ამ ორი სამი წლის წინათ, თითქმის ყველა ჩვენი ჟურნალ-გაზეთების ფურც-ლები სასე იყო ჩვენი თეატრის ავტორე-ლაპარაკით. ყველა ბრალიანი და უბრა-ლო ახალ-ახალ ავადმყოფობას უფრებო-და ჩვენს თეატრს და ახალი რეცეპტები უპირობად წამლობას. განვლო ხანა და

თეატრზე სჯა-ბასიც მოგვეწინადა. თეატ-რი კი ისევ ძველებურად განაგრძობდა თავის უფერულ სიცოცხლეს და დღე-მ-ღისაც იმე წყლულებით, იმე სატკი-ვრებით გვიღა წინ.

ჩვენ კი ცხელში და საშველ ხელს არ უწევით. ის განზე სდგას...

არც პრესა, არც საზოგადოება თავს მისთვის არ იტყვებს. მაშინ როდესაც სხვა ერები კვირიდან-კვირამდე სპეცია-ლური სათეატრო ჟურნალებით თეატრს ემსახურებიან, ჩვენ წელიწადში ერთი-ორჯერ თუ მოგვავადნდება იგი, და ისიც შემთხვევითი ხასიათის წერილებში. ჩვენი მსახიობისათვის დრამატული კრიტიკა სრულიად ახალი ხლია; მისთვის რევი-სორის გარდა დღემდე ხმა არავის გაუ-ცია; რასა ქნის, ან როგორ, მისთვის გაუგებარი რჩება. თუ სხვაგან ლიტერა-ტურა თეატრს უპირისპის ახალ ახალ ფორმას, ან ახალ გზას, აქ ჩვენში, იგი თვით არის ინიციატორი კვლევა-ძიებისა, განახლებისა. თუ სხვა ერების თეატრი ღვიძლი შვილია ერის შემოქმე-დებით სულსა, ჩვენში იგი მას დაცი-ლებულია და დამახინჯებული კულმა მისდევს რუსულ თეატრს. ჩვენი თეატრი ჯერ-ჯერობით მსახიობთა სრულ კეთნი-ლებას შედგენს, იგი მისი ბატონ-პატ-რონი, მისი ხელმძღვანელი, ალორძინება-დაცემის მიზეზი. თუ ეს ასეა, განა შეუ-ძლიან ჩვენ მსახიობს ეროვნულ კუ-ლტურულ განვითარების პროცესის ფერ-ხულში ჩაგება და იმოდენად, მაშინ როდესაც მკირადი გამოწვევით თით-ქმის ყველანი უბრალო საზოგადო სწავ-ლა-განათლებლას კი მოკლებულნი არიან.

თეატრი უმთავრესად მოთხოვს სამ რამეს: კეთილშობილებას, (доброту) სიტყვას და ფორმას. შესარულებს ამ მოთხოვნი ქართველი მსახიობი? რა-საგანსა, ვერა. ჩვენს მან არ იქნის, ლაპარაკი მაინცა და მაინც ეგრე რი-გათ ვერ ვხერხება, მიხვარ-მოხვარა უხერ-ხული აქვს; მოდი ახლა და ასეთი ვაგა-ტორი დასეთ სცენაზე არისტოკრატულ სალონში, ჩააბარეთ არისტოკრატული სულით აღქურვილი, ლამაზ სმოკინგში, ტკბილ მოალერეს ხმით, ნელი ტალღა-საგე მიხვარ-მოხვარის მქონე ინგლისის ლორდის როლი, და ნახეთ რომ ისეთი ოფლი დასახვს, გვერნებათ, „სალონის“ მაგივრათ გახერხებულ აბანოშიაო. სულ სხვაა, იგი სადაც მას სიტყვების რიხიანი რახა-რუხი, ხელების ქნევა თვალთა ბრია-ლი და სხვა ავგარი სჭირდება. იქ ის პა-ტრონი.

ერთი სიტყვით ჩვენი თეატრის უმთავ-რეს დაქვეითების მიზეზთა ჩვენ მიგანჩია —უმსახიობობა. არა გვეყვს მსახიობი ამ სიტყვის ღრმა მნიშვნელობით. არა გვეყვს მსახიობი განათლებული, დამასუ-რათებელი, ტიპის შემგნები, მსახიობი შრომის მოყვარე, მსახიობი დაფრებით მხრისაქენ მიმადრენი. მასში არ ენთება ხელოვნებისადმი სიყვარულის ალი. წარ-მტაც სილამპით მოსილი, ხელოვნების გზა, თუ სხვა ერთა მსახიობთ ადგილი-ვანებს, ხან ცრემლს აღფრენებს და ხან მდღერის თავის აფრეთ შემოქმედების ჰიმნს ამღერებს, ჩვენ მსახიობს იგი უბ-რალი ბოლოვთ ეჩვენება, რომელმაც ქუქიანი ფეხითაც კი შეიძლება გავლა...

უმსახიობობა, ეს უმთავრესი მიზეზია იმისა რომ, ჩვენი თეატრი უფსკრულის გზას ადგია და ლამის არის შიგ გადაი-ნარცხოს. თუ აქამდის საზოგადოებამ სრულიად გვერდი არ აუხვია ჩვენს თე-ატრს, ეს მხოლოდ იმიტომ რომ, თეატ-რში ხელოვნების გარდა, იგი ერთერთ ვითომ ნაციონალურ ინსტიტუტს ხედავს.

იმ ფორმით, რომლითაც დღეს-ღობით ჩვენი მსახიობები ნაციონალურ თეატრსა ჰქმნიან, ჩვენ ვერ დავაქაყაფივლებს. თეატრზე ხომ, როგორც კულტურულ პიო-ბრაციც შეტია, ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანასკნელი გამოსაცდელი წარმოადგენა, პარაკიც შეტია. ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანასკნელი გამოსაცდელი წარმოადგენა, პარაკიც შეტია. ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანასკნელი გამოსაცდელი წარმოადგენა, პარაკიც შეტია. ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანასკნელი გამოსაცდელი წარმოადგენა, პარაკიც შეტია. ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანასკნელი გამოსაცდელი წარმოადგენა, პარაკიც შეტია. ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანასკნელი გამოსაცდელი წარმოადგენა, პარაკიც შეტია. ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანასკნელი გამოსაცდელი წარმოადგენა, პარაკიც შეტია. ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანასკნელი გამოსაცდელი წარმოადგენა, პარაკიც შეტია. ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანასკნელი გამოსაცდელი წარმოადგენა, პარაკიც შეტია. ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანასკნელი გამოსაცდელი წარმოადგენა, პარაკიც შეტია. ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანასკნელი გამოსაცდელი წარმოადგენა, პარაკიც შეტია. ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანასკნელი გამოსაცდელი წარმოადგენა, პარაკიც შეტია. ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანასკნელი გამოსაცდელი წარმოადგენა, პარაკიც შეტია. ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანასკნელი გამოსაცდელი წარმოადგენა, პარაკიც შეტია. ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანასკნელი გამოსაცდელი წარმოადგენა, პარაკიც შეტია. ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანასკნელი გამოსაცდელი წარმოადგენა, პარაკიც შეტია. ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანასკნელი გამოსაცდელი წარმოადგენა, პარაკიც შეტია. ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანასკნელი გამოსაცდელი წარმოადგენა, პარაკიც შეტია. ხშირათ ქართველი მსმენ-ლი მეორე ან მესამე მოქმედების შემდეგ მოწყენილი სახით, დაუკმაყოფილებელი ქედს იხურავს და გარეთ გამოდის... ის მირბის თეატრიდან, რადგან ატყობს რომ ასეთი თეატრით აღზრდილი იგი ჭკუასაც დაპარავს და გვერნებასაც. იმ მასხვს უკანას

მიანდით, რადგანაც დარწმუნებულინი იყვნენ, რომ ქვეყანაზე ყველაზე ამაღიარდ იყო მოწყობილი ბევრდღივი სახელმწიფო. შეფერხებულს თავითაფერად ზრდიდნენ და ისინიც ისეთივე ხელობის უკონიანნი გამოდიოდნენ, როგორც ისტატები.

შეიძლება თქვან: „მაშინ რომ ისეთი უღამაზოდ აწყობილი და, დაბეჭდილი წიგნები და ჟურნალები-გაზეთები ვრცელდებოდა ხალხში, ეს იმის ბრალი იყო, იმ დროს ქართული ისტატებში ტენიკა არ იყო კარგად განვითარებული, ასოები არა გვექნა მრავალ ნაირი და ამისათვის იმაზე უფროსი სილამაზის მიცემა შეუძლებელი იყო“. ეს მაინც და მაინც ვერაფერი თავის გასაძლიერებელი საბუთია. **იმ დროსაც იყო ის ვენერა და აკადემიური „ციკრო“ და „კორპუსი“** *ქართული ასოები, რომელიც დღეს არის ხმარებაში. მაგრამ მკითხველი მაინც ვერსად შეხვდება მაშინდელ ნაწარმოებს, რომ თვით წერილი „ციკრო“ ასოებით იყოს ნაწარმოები და წერილის ბოლოში „შენიშვნები კიდევ „კორპუსით“. თავიდან ბოლომდე მთელი წიგნი სულ ერთნაირის ასოებით არის აწყობილი.

ამას ვინც ეკარგა დააკვირდება, დიდ ნაჟღერ ჩასვლის გამოცემისათვის, რადგანაც ეს ძალიან ამხინჯებს ნაბეჭდს წერილი (ტექსტი) ავტორის თავისი აზრის აქვს გატარებული, თავის გულის აზრს დებს უფროსს მკითხველს, ხოლო შენიშვნაში (ტექსტის ბოლოში)—სხვათა აზრის მოყვანილი, ანდა წყარო აღნიშნული, საიდანაც სარგებლობს მასალა-ებით. ავტორმა, ამით სულ სხვა და სხვა მნიშვნელობა აქვთ. ძველი ქართველი ასოთ-აწყობი კი ამ წერილისა და შენიშვნას შუა პატარა თეთრს ხაზს ჩაუყვანდა და ამით დაშორებდა ხოლმე ერთმანეთისაგან. მორჩა და გათავდა. ის აღარაფერს იკითხავდა, თავიც უტყებნია მკითხველს, როგორც უნდათ გაარჩიონ.

უფრო უარესი შემხედ 1882 წლის ჟურნალ „იფრიაში“. წერილი წერილის ასოებით (განდევნილი) იყო აწყობილი და ბოლოში შენიშვნები უფრო მსხვილი (გენერით), რაც იშვიათ მოვლენათ უნდა ჩაითვალოს უტყუარში. ამაზე რაღას იტყვიან ძველი ასოთ-აწყობები? აქაც ხომ ვერ იტყვიან, მაშინ ასოები არ გვექონდა მრავალ ნაირი?

ასოთ-აწყობა ისეთი მატყუარა ხელობაა, რომ რაც უნდა მატყუარობას არ იყოს შეჩვეული კაცი, თავისით მიიტყუებს და შეიტყუებს. გამომცემელი თუ კარგი მკოდნი არ არის ამ ხელობისა, სულ ადვილად მოტყუებდნენ. რამაში შეიძლება 2000 ასოს ჩატევა, იქ 1500 ასზე მეტს არ ჩატევენ ასოთ-აწყობი. ძველ-ბურს ნაწარმოებში ასეთი სითაღლითეც მრავალია. აქვარას და აქვარას შუა ერთი ფიგურის-შრიტის მაგიერ, ორ-ორია ნახშირი. აქ თუ ძალიან არ დააკვირდები მკითხველიც, სრულგვით ვერაფერს მიხვდება, რომ მკითხველს ფარდახალა ადგილებია დარჩენილი აქვარებს შუა. შეიძლება ეგონოს, ტენიკა ალბათ ასრე თხოულ-ლობა. მაგრამ აქ ასოთ-აწყობი ყალბობა-ბანდობს.

მოვიყვან პატარა ანგარიშს, თუ მაშინ-დელი უჩინარი ქურდი რამდენს მოიპარავდა ყოველ 100 გვერდიან წიგნში. ყოველ გვერდში რომ 32 პწკარი იყოს, 100 გვერდში—3,200 იქნება. თუ ყოველ პწკარში ორ-ორ ფიგურის ვინაგარ-სიმში (თითო ფიგურა ორი პწკრის სიმსია), გამოვა 6,400 ფიგურა. ამაში ნახევარი ნაქურდალია. ეს ნაქურდალი 3,200 ცალი ფიგურა, რომ შევადგინოთ ასოებში, გამოვა 373 პწკარი, ესეც რომ ვაქციოთ გვერდება — 373:32=11¹/₂—გამოვა რომ 100 გვერდიან წიგნში ნაქურდალი ყოფილა 11¹/₂ გვერდი. 200 გვერდში კიდევ ორჯერ ამდენი იქნება და ეს კი დღად საზარალოა ქართული გამოცემებისათვის, მიუხედავად იმისა, რომ ისედაც ხმარებაში მსხვილი ასოები გვაქვს შემოღებული.

ამას გარდა კიდევ ბევრი ნაკლულევა-ნების აღნიშვნას შეიძლება მაშინდელ გამოცემებში, მაგრამ აღარ გამოვეყენებთ, რადგან ეს უკვე წარსულია და შეიძლება მკითხველსაც თავი მოვაგებრეთ ამ საგანზე ლაპარაკით.

თუ მაშინ მრავალი ნალი ჰქონდა ქართულს გამოცემებს და მაშინდელი ხელოვნების უფროსნი იყვნენ, მაგიერის ეს ნალი ეხლა მაინც უნდა იქნეს შევ-

*) „ციკრო“, „კორპუსი“, „პეტრიტი“ და „ნოზარელი“—ასოების სისტემის სახელებია. ციკრო სულ უფროსია, ამაზე უფროსი კორპუსია, შემდეგ პეტრიტი და ყველაზე უფრო ნოზარელი. ქართული გამოცემებში მუდმივ ხმარებაშია ციკრო ასო. კორპუსის სისტემის იშვიათად აღმოჩენა პეტრიტი ხშირად არ არის ხმარებაში. ქართული ნოზარელი არა გვაქვს. უცხო გამოცემებში კი მუდმივ ხმარებაშია: კორპუსი პეტრიტი და ნოზარელი.

სებული, უცხო გამოცემების წაბადით, ქართულ წიგნებსაც სილამაზე უნდა მისცემოდა, რადგანაც ეხლა სტამბის ახალი ხელოვნები საქმარისად მოგვეზოვებინა, რომელთაც სასტამბო ტენიკა ზედმიწევნით უნდა ჰქონოდა შესწავლილი.

ამიტომ ურიგო არ იქნება, რომ ამ ახალი ასოთ-აწყობების ნაშეფერიც გადავთავლიოთ. თუნდა სანდუშით ავიღოთ ივანე როსტომიშვილის ხუთგროშიანი გაზეთი „სინათლე“ (11 სექტემბერი 1911 წ.) № 112*). თავიდან ბოლომდე რომ გულდადებით გადავთავლიოთ, ვერ წარმოვადგენთ, თუ ეს 1911 წელში დაბეჭდილი. იგი მე-18-ე საუკუნის გამოცემას უფრო მოგავგონებთ.

ერთის შეხედვით კაცი ვერ შეიტყობს, რომ „სინათლე“ ყოველდღიური გამოცემა. ზომით ძალზე პატარაა, რუსული დგებულება-კონვერსი-ს ზომისაა, მაგრამ მისი უზარმაზარი ჩუქურთმებიანი სათაური, შემდეგ სტრიქონები უზარმაზარივე ასოებით აწყობილი და გაზეთში დაბეჭდილი წერილების სათაურები, სადაც აუარებელი ცარიელი ადგილებია დარჩენილი—სრულიად უკარგავს გაზეთს სილამაზეს. მართალია მეთაური წერილი უნდა იჩინებდეს სხვა წერილისაგან, მაგრამ ამგვარი მსხვილი ასოების ხმარება ასეთ პაწაწარსელ გაზეთში—ყოველად შეუძლებელი და უშნოა. საწყენად კი ნუ მიიღებენ. ჩვენ ამას საქმის სიყვარული გვაღაპარავს.

ახლა გავსწავლოთ ამ გაზეთზე უფროს ასოთ-აწყობა-მეტრანასეს, რა უნარია გამოუჩენია. „სინათლის“ იგივე ნომერი რომ დავაშავოთ, მაშინვე თვალში გვეცემა ფელეტონი, რომელიცაც ასოთ-აწყობის უკონიანობა გამოუჩენია. მართალია „დევანტრობა“ ზოგიერთ შემთხვევაში კარგია, თუ კი ამას მოახერხებს ვინმე, მაგრამ „სინათლის“ ასოთ-აწყობის კარგი „დევანტრობა“ ვერ გამოუჩენია, ხოლო მიუბაძავს უცხო გამოცემებისათვის, მაგრამ შესტყუარებით კი ვერ შეუტყუარებია.

უცხო ჟურნალ-გაზეთები სულ სხვა კალიბრზეა აწყობილი. მათ თანდათან ტენიკის განვითარება ეტყობა, მაგალითად უკანასკნელად დაბეჭდილი გაზეთები წერილების ზოგიერთი სათაურები ორ-ორ პწკარის სიგანეზედაა აწყობილი, რადგან ასრე უფრო ლამაზი და კიბა გამოდის გამოცემა. ფელეტონის სათაურებიც ამგვარად იწყობა „სინათლის“ ასოთ-აწყობას ელბად იმისთვის მიუბაძავს. იმასაც მართკ ფელეტონი ორ პწკარზე გუჯე-თებია. კარგად ვერ მოხდება და ისედაც პატარა გაზეთში იმდენი ცარიელი ადგილი დარჩანაჩენება, რომ ვთხოვთ იქნება არც კი დამიჯეროთ—სახლთან რომ ეს გაზეთი გამოიგზავნენ, ამ ცარიელ ადგილებზე უზარმაზარი მოკითხვის წერილი გაეჭრებოდა.

ჩვენებურ ასოთ-აწყობის ზემოხსენებულ გაზეთის ფელეტონში პირველად თორმეტ სტრიქონიანი ლექსი მოუთავსებია ორ პწკარს და გვერდზე კიდევ ოცდახუთ პწკარის წერილი დაუწყებია. რომ კარგათ ვერ გამოუთვლია პწკარის ერთი სვეტი მომატებია და ისიც მეთხუთ გვერდზე მოუთავსებია. უცხოეთის გაზეთები, რომ მთლად გადათავლიოთ, ამის მსგავს ვერაფერს შეხვდებით.

ბევრდღივი საქმეში ასეთი საქციელი ძალიან დასაძინებია.

კარგი ხელობის მკოდნი ასოთ-აწყობი, ამ ფელეტონს თავის ლექსით ისე ლამაზად გამარაგა ორ გვერდში, რომ ნამეტყეს ცარიელი ადგილსაც არ დაანარჩუნებდა. ამიტომ კარგი იქნება, რომელმაც ხელობის არაფერი იცის, გაზეთის შედგენას (ვერსტას) ნუ მოჰკიდებს ხელს, რადგანაც დღად სასირცხოა ჩვენთვის, რომ ამ მე-XX-ე საუკუნეში, ტენიკური დაბანჩეხებული რამ ნაბეჭდი გამოდგოდეს.

ასეთ ასოთ-აწყობებს, ჩვენ ხელოვნებს ვერ ვუწოდებთ. გაზეთისათვის საჭიროა სულ სხვაგვარი აწყობა, სასტამბო ტენიკისათვის კარგად დაახლოებული, ხელობის რიგინი მკოდნი.

იოანე დგენილა.

მოწერილი ამბები სოფლად

(წარღვა ლეჩხუბურში)

ამას მოხდა ერთი თვით **ლეჩხუბურში** ყოფნა მონიხდა. ბევრი ცვლილება ეხლა იქ წინააღმდეგ შედარებით. ესევე ითქმის რაჭაზედაც. სამწუხაროდ, რაჭა-ლენს ბედი არა სწყალობს ისეთ კალმობაზედა მტრე, რომელიც მათი ავ-კარგი ანტერესებსდეს და ამიტომ ამ მტრების

*) თუ ეს მაგალითი არ გამოვსტყუებ წერილიდან, მხოლოდ იმით რომ დარწმუნებული ვარ ავტორს გულწრფელად სურს ბევრდღივი სწავ განვითარდეს ჩვენს ქვეყანაში. ანა გარდა, რომ გამოგვეტყუებინა, წერილის მთლიანობა და გარეგანობა

შესახებ ან სულ არაფერი იწერება და, ან ძალიან ცოტა რამ. სოფლის მასწავლებლებიც ერთბაშე მოისუსტებენ და არა ერთგან გაიგონებთ უსიამოვნო ამბავს მათი კულტულების შესახებ. იშვიათია ისეთი მასწავლებელი, რომელსაც ხალხი ნდობით შესცქეროდეს. უნდაზომის მიზეზი და აზრად ადგების მეტ ნაწილად ისევ მასწავლებლებში უნდა ვეძიოთ. მე თვით დავესწარი ერთ-ერთ მე-ღუნის—სტეფანის ბაასს, როდესაც ის მასწავლებელს უხსნიდა და ასწავლიდა, თუ რა არის უფესო სამეცნიერო. ეს მასწავლებელი აღმოჩნდა გვარად ჩეტი, რომელიც მასწავლებლობს ტყევის საზოგადოებაში. განა შემდგარი იქნება ახლა ის გლეხი, რომელიც იტყვის: „იმან მესწავლის რა უნდა ასწავლოსო“? გლეხების სულიერი მდგომარეობა ვაცილებით უკეთესია მის ზოგიერთ არა მკითხე მოკირი-სულელზეზე. მე თვით დავესწარი ლეჩხუბის ერთ-ერთ საზოგადოების—ტყევის—სასოფლო ყრილობას, სადაც კრებალოს (რაქა-ლენსუბის საზოგადოება) უფესო სამეცნიერო სათვის დანაშაუბის აღმოჩენის შესახებ მსჯელობდნენ. ყრილობაზე ლაპარაკობდა მოხუცი, თავად ქაიხოსრო გელგოვანი, რომელიც წინად მწერლობის მოსწავლესადაც მისდებოდა და ეხლა კი მიწმეხულია. უნდა ვსთქვათ, რომ გელოვანმა ჩინებული სიტყვა წარმოასთქვა. მასვე კარგი სიტყვები უთქვამს კრებალოში ფოსტა-ტელეგრაფის განყოფილების გახსნის და ასტრახანიდან სამშობლოში მოსვენებულ ადმინისტრატორად გადგე-ბულ ვიქტორ ლოლეთიანის დასაფლავებ-ის დღეს, რის გამოც ხალხი ნდობით შესცქერის და სიამოვნებით უსმენს. ყრილობაში წინადადება მიიღო და სამეცნიერო სათვის ყოველ-წლიურად კომლენ-როარი შაურის დანაშაუბის შესახებ განჩენი შეადგინა. ასეთი განჩენები სამეცნიერო დანაშაუბებზე ჯერ-ჯერობით იშვიათია ჩვენს ქრთხულ ქვეყანაში და ამიტომ შეიძლება ითქვას, რომ ტყევის საზოგადოებას სასახლო ნაბიჯი გადას-დვა. მთელ საზოგადოებაში მხოლოდ 4 კაცი აღმოჩნდა სამეცნიერო წინააღმდეგის. ესენი არიან: ჯავახ ლოლეთიანი, ზა-ლიკა ხახნელიძე, ანტონ გურასაშვილი და ერთიც დაიფიქრია. ერთი შეხედ-ვითვე სჩანდა, რომ ეს ვაიპატრონებო-სოფლის ხორცმკებები არიან და რა თქმა უნ-და, სანატრელია ისეთი წუთი, როცა სა-ზოგადოება იმ შემდგება და ჭახნითა-ბამდე მივა, რომ ასეთ ნაბიჯსთვის თავის სილანდ ვანდენის. კრებალოს სამეცნიერო-ლოს მუდმივი წევრებიცა ჰყავს, ასე 30-მდე, რომელნიც ყოველ-წლიურად სამე-ნაშენის საწევრო კავალს იხდიან. ამ წევრების რიცხვში შედიან თითქმის ყვე-ლა კრებალოელები, გარდა ორიოდ სა-ქმის არცე-დამრეგისა. ჩვენ იმდელ გავცეს ეს ვაიპატრონები სამეცნიერო ანგარიშს გაუწყვენ, და თუ არა, შემდეგ მათ შე-სახებ ცალკე მოვილაპარაკებთ. კრებალო-შივე არსებობს ფოსტა-ტელეგრაფის გან-ყოფილება და „სინათლის“ კრედიტის ამა-ნაგობა. უკანასკნელს ისეთი ყურადღე-ბით ექცევიან, რომ ორ თვეში 27 წევ-რი 160-მდე აღვიდა და 3000 მანეთის კრედიტი 5000 მანეთამდე გაუღდეს. ყოველივედან სჩანს, რომ ეს ამხანაგობა ძალიან წინ წაიწეეს, თუ შემდეგში სეს-ხის გაცემა-აღების დროს „ნათლი-მამო-ბამ“ არ იჩინა თავი.

სოფელში ამ ხანათ ბევრს ლაპარაკო-ბენ მეტრანაშობაზე. სხვათა შორის, ბევრი ფული თურმე იღო ერთმა სო-ფლის მწერალმა ი. კ. მას, როგორც ამ-ბობენ, ხელის შემწეობად ჰყოლია ერთი უფლებამოსილი პირი და ორივე ერთად ბევრს იჯიბადვენ თურმე. საზ. მწერ-ელებს უკვე წარმოუდგენიათ გუბერნა-ტორისათვის ქრთამით განთავისუფლებულ ბევრის მოსახლეობად გასაწევი ახალგაზრდა-თა სია და ვნახათ რა გამოვა რისაგან...

ნაცნობი.

სამტრედიო. კვირას, 16 სექტემბერს აქ მოხდა საზოგადო ყრილობა. მოწვეული იყო 4 საზოგადოება: სამტრედიის, კუ-ლაშის, ყრის და ილორისა. ყრილობის მიზანი იყო ილორის საზოგადოების სამტრედიისთან შეერთება. ამისათვის სენე-ბულ საზოგადოებას ხოხანა უკვე მიურ-თმეფა ქუთაისის გუბერნატორისათვის. სამტრედიის საზოგადოებასაც ამის თან-ხმობა გამოუცხადებია.

— 27 ოქტომბერს ფრიად საყურადღე-ბო საქმე გაჩნდა და სამტრედიის სასა-მართლოში; გასარჩევა ექიმის ბან რა-დენ ნაწიშვილისა და ბან კიკაბიშვილის საქმე. პირველი უფიქრს მორეს, რომ მას თავის აფთიაქს მალაზიაში აქვს სხვადა-სხვა აკრძალული წამლები, რომ აგრეთვე მას არა აქვს ექიმობის მოწმობა. ბ. კი-კაბიშვილი კი ამას არ ემორჩილება, რის გამო 7 ოქტ აქვს შეუქმებული ბან-კის ნაწიშვილის აფთიაქის მოიჯარადრის ფი-ალუკაციის და დამის პოპულარის შემწე-ობით... ეს ყველა „პროტოკოლები“ იმ

დღეს გაირჩევა. მთელი სამტრედიის სა-ზოგადოება ძალიან დაინტერესებულია ამ საქმით. განაგენი ერთ-ერთ ქართულ გა-ზეთში იქნება გამოცხადებული.

— ჟურნალის მისაგებად ძალიან იკლო შარშანდელთან შედარებით. შარშან თუ ქვეყანა ორი ურემი მოვიდა, წრეულს ერთიც არ მოსულა, რის გამოც დიდი სიმშლიობა მოსალოდნელია.

ერთი კვირა, რაც ძრიელ კარგი ამი-ნდები დაიკავა, გაზაფხულის დღეებს მო-გვაგონებს...

ს. კულაშელი.

ქართული თეატრი.

კვირას 16 ღვინობისთვის პირველად ვნახე გელგენიშვილის პიესა „მსხვერპლი“ და უნდა სიმართლე ვთქვა, რომ მან სრუ-ლით გაამართლა ის სასიამოვნო ხმები, რომელიც მესმოდა ამ პიესის შესახებ. უმ-თავრესი ღირსება ამ პიესისა ის არის, რომ იგი ნამდვილი ჩვენი ცხოვრების მხატვრული სურათია. სრული მიუკერ-ძელობა, რომელიც ავტორმა გამოიჩინა თავის პიესაში, ფასს სდებს ნაწარმოებს და ბევრად სპარბობს თავის სიდიადით სხვა პიესებს, რომელიც იმავე თემაზე არიან დაწერილი.

პიესა ლამაზია, მარტე და ბუნებრივ ანალოზზე აშენებული, მასთან არც ერთი ზღმდები მოქმედი პირი, არც ერთი მეტი ან ნაკლები ხაზი ავტორს არ უშნარია. მან ხელოვნურად წინ გადაგვიშალა მთელი რიგი თანამედროვე სახეებისა, ხან და-გვაგონა და ხანაც იმდის ალი გავე-ღვივა...

რა კარგია ქართული, რა დიდი მო-მხილავი სულის პატარანია იგი ბ. გე-ლგენიშვილის მხატვრულ ნაწარმოებში...

იგი მძიმეა, ზანტი, მოუხეშავი, მაგრამ ღრმად ნაშუსიანი, აიღეთ თუნდა გამო. ეს თეთრი ქალბათი მოსილი ბებერი მხათ არის მთელი სოფლის აწოკება არჩიოს ვიდრე უღანაშაულო სისხლი დაღვაროს, რომელიც როგორც ის ამბობს საკუთარს და საიქმოსაც მთელი სოფლის სინდისს მძიმე ლოდად დაწვევს.

გამო ეს მჭევრმეტყველი გამომატეულია მთელი ქართლის სულის სისტატკისა... დააქტრელი ვანოს ტანჯულ თვალდს იქ ამოიკითხავთ, რომ სახარბოებო და თუნდაც ასი მეტი სატანჯველიც კი მის-თვის არის წარმოადგენს, თუ მით იგი მოამდის კეთილ-დღეობას შემქმნის. იგი გმირია, ხალხის ნახარდი, ნაფუფუნარი გმირი, მაგარი ვით კლდე, ისეთი მაგარი, როგორც ის კეთზე, რომელმაც იგი წა-ბროშობა.

გადაავლეთ თვალი ხალხის ბრბოს, მო-უხეშავს, იონება გაუხსნელს, ტანჯულს, დაბანჯრებულს და გაგვიკრებდათ მისი სულის სიდიადე, თუქცა კი იგი ფეხით გათლილი უპირიგნო მონაა. როგორი წყნარი, გულ-ჩაქვლია ის, სანამ მის გულ-ში ხელის ფათური არაინ დაიწყო და როგორი გაფთრებული, ევლურობადის თავ-დაფიქრებული, როდესაც მის წინადა-თა-წინადადს შეხვდეს, შებოღნეს. ლამაზია მაშინ ბბო, როდესაც იგი თვით არის თავის ბედის მესვეური, მას „ცუ-ლი სური არა სდის“. რა ჭწათ, რომ ხანდახან დამალი მუწუკი გამოვბის ხო-ლმე მის ტრამაქს; გავუა აუცილებელი მოვლენა ამაქც თუ ჩვენი ქრული დე-ბებისა, არამედ უკეთესი ებოქისაც კი...

მე ვოჯექ თეატრში და თეატრის კედ-ლებს ვერ ვამჩნევდი. მე „ესკობრობოლი სენსათან ერთად, მე გეგანობოლი, მე გა-ნეცილი. ეველა ის... ჩვენი ნათესავი სურათები, შინაური ქირ-ვარამი ტრია-ლმე და სცენაზე. რამდენს ნაცნობს შე-გვახვედრა ავტორმა ამ საღამოს. აი ჩვენი გულ-მოლოდინელი თავად სოლომონი თავის „თამაღობით“, ნაცნობი მზარის ექიმი — „პატრიოტი“, გულმტრაცილო „ჩინაგან“, რომელიც მხათ არის რომ, „პაგონების გულისათვის ყველაფერი ჩი-დნის, ჩვენი ბრწყინვალე ახალგაზლობა ყანწებით ხელში, უდარდელათ ამრავალ-ეობის“ მოდილინე, აი ჩვენი ნაცნობი თავად ვასა; მას უკვე დავიწყებია ტკი-ბი ქართული ნანა, მის სენას ახლა ჩა-მოხრჩობილია ხროტინი სამათი ცხამუ-შება... შეხედეთ, როგორი მელური ღი-მილით, გაიფიქრული თვალებით გამოი-ქრება ჩვენი „მეგობარი“ საქუა.

აქ არიან ყველანი უნიობათ, შინაუ-რულით... ან ვიცო, რომელ ჩვენგანს არ აუშოდა ახალგაზრდოებებს ეს მრავალ-ფეროვანი კრებული, დაწყებული პირდა-უხანელი სოფლის ბიკიდან, რომელიც ძლივს მიხვდება შემს ხელის ურჩი-ბილობით დაჯილდოვებულ ექიმადის. რამდენ ურწმუნო თომას დაჯიკრე-ბა რომ ჩვენ კიდევ ესკობლობით, კიდევ ვერნობით და ვქმნის.

მეძლიობთ ავტორს ეველა ამისათვის. როგორი შესარულეს პიესა ჩვენმა მსა-ხიობებმა? კულდ რომ კიდევ ეთამაშნათ, თვით

პიესა ისე ხელოვნურად დაწერილია, რომ შესრულების ცუდ მხარეებს დაგვი-წყებს.

ტიპური საქუა იყო ბ. გ. აბაშიძე. ხელოვნურად შესარულია თავის პატარა, მაგრამ რთული როლი „ჩინაგანისა“ ქ-ლევიამ. ძალიან განხივრებული კრიტი-კოსიც კი ვერ აღმოაჩენდა მის თამაშში რამე ხინგს ან დაუსრულებელ, დაუსურა-თებელ მომენტს. ვიმეორებ, მსახიობი სა-ინტერესოა „ჩინაგანს“ იყო. დანარჩენ მო-თამაშეთა შორის ბუნებრივად და მოხდ-ნითა თამაშობდა ბ. მათიონიშვილი. გი-გუა იზნეხლისა უფრო უკეთესი იქნებო-და, რომ ის უხერხული მონალოგი არა უკანასკნელ მოქმედებაში, რომელმაც ხე-ლი შეუბოქა მსახიობს.

ჩემის ფიქრით, ეს მონალოგი ზედ-მე-ტია, რადგან საქუა თავის გრძელ მონა-ლოგში სასვენებლად ახასიათებს გიგუას სუ-ლის განწყობილებას (სხვათა შორის, რა-ღაც მიზეზისა გამო, ამ საღამოს საქუას ეს მონალოგი გამოსტოვეს) სუსტი და უსიკცხლო იყო ვანო ბ. ალუღიშვი-ლის გადმოცემაში. ქ. ბეგენაშვილისა გულ-წრფელი ტონის და დრამატული ნაპერწ-კლის მქონე აღმოჩნდა. (აქაც რაღაც მი-ზეზის გამო პირველ მოქმედებაში მისი გამოსტოვა გამოსტოვეს). ნამდვილი ენა-წყლიანი თავადი იყო ბ. გუნია, მის მო-ხდნილ პარტნიორად უნდა ჩაითვალოს ქ. ჩერქეზიშვილისა. ასიამოვნო საყურ-ბელი იყო ბ. გამყრელიძის გამო და ჩი-ნებული მამასახლისი ბ. ციციშვილისა. დანარჩენი ანსამბლის ხელს არ უშლიდნენ.

ერთი სიტყვით, ეს წარმოადგენა ერთ-ერთ საინტერესო წარმოდგენათ უნდა ჩა-ითვალოს. ხალხიც საკმაოდ დაესწრა.

გო—ლა.

წერილი რედაქციის მიმართ.

17 ოქტომბრის ნომერში სხვათა შორის, ახალ ამბებში მოყვანილი გავტოვებ, ვითომ ის ლოთიქიფინი, რომელსაც ქუთაისის იმინების და რეალური საწარმოების დირექტორის და-ქრის საქმეში ეჭვი ედებოდა, სათავედ აწარმოა გინაზიის ყოფილი მოწვევ იყოს. ეს ცნობა არაა მართალი—აღნიშნული თქვენს გაზეთში ლოთი-ქიფინი არაოდეს არ ყოფილა სათავედ აწარმოა გინაზიაში, და ჩემდამი რწმუნებული გინაზიის მოწვევ არც ახლანდელს და არც ყოფილს არ ედებოდა არაფერი ეჭვი აღნიშნულ ბოროტმოქმე-ტების ჩადენაში. ეს ყველა იყოს. ქუთაისში, და

მოხროვანე ლალიძე და ამხანაგობა

ხელოვნურ მხივრალურ, სილისა და სამკურნალო წყლების ქარხნები. თბილისი, გოლოვინის პრბს. 6. ტელეფონი № 411.

ქუთაისში, პუშკინის ქუჩა, № 5. ეს წლები განსაკუთრებით კეთდება ბუნებრივ, ქიმიურად გაწმენდილ და შერჩეულ ხილის წვენები. ● თვით წყალი სრულიად განწმენდილი და გამოხდილია. მომხმარებელთ შეუძლიანთ დარწმუნდნენ, რომ ჩვენი წლები მშვენიერი გემოსია და

✕ კეთილი სუნებისაა. ✕ თბილისის საგუბერნიო სამმართველოს საექიმო განყოფილების შემოწმებით დამტკი-ცებულია, რომ ჩვენი ფირმის წლები არის

ყოველ-გვარ ტენიკურ სამუშაოს: შერბ-ბის პლანის შედგენას, შავად შედგენილ პროექტების გათვითგებას, შერბის აგე-ბის დროს ზედამხედველობას და სხვ. ე-სწავლი აგრეთვე გერმანულ ენას. სტუდენტი მანკიშის პოლიტექნიკუმი-სა—ზაქარია სტეფანოვი ძე ბიკაშვილი. მისამართი: „კავკასიის საკანდიტრო“, — „თბილისის კრუცოკის“ ქვეშ, გოლოვინის პრბსპექტი, საღამოს 4—7 საათამდინ.

საღიანის თევზით მრეწველ და მოვაჭრეთ **მ. აბგველოვების** **მალაზია**

პუშკინის ქუჩა, საკუთარი სახლი, № 9. ტელეფონი № 712 **ბ. აბგველოვების** **ბ. აბგველოვების** **ბ. აბგველოვების**

საუკეთესო „პიუსნი“ **ხიზილალი**, გირვანქა 1 მ. 20 კ. აგრეთვე მიღებულია სა-უკეთესო ღორების „ხელიოდეკები“ სამეფო, დუნაისა, როგისა და ქერისის. **გამომა 1911 წ. საზაფხულო შარანლი** **ნ ა კ ა დ უ ლ ი** წელიწადი მეშვიდე **ხელს მოწერა მიიღება ჟურნალ „ნაპალუსი“** რედაქციამ. გოლოვინის პრბსპექტი ზუგანაშვილის სახლში № 8. და წარავითხეს გამაგრ. სახა-გოგადეობის მატარებელი, თაგ.—ა.ნ. ქარაგინა) 1911 წლის 1-ლ იანვრიდან 1912 წლის 1-ლ იანვრამდე. წლიური ხელის-მომ-წერლებს მიეცემა: 24 წიგნი ჟურნალი „ნაკადული“ მკირე წლიურათათვის. 12 წიგ-ნი ჟურნალი „ნაკადული“ მოზრდილთათვის. 36 სურათი, რომელიც ნაკადულის წიგნის 1-ლ გვერდზე იქნება მოთავსებული.

საზაფხულო ნახაზებიანი შარანლი **ქეჩილი** ოცდა მერე წელიწადი მიიღება ხელის მოწერა 1911 წლისათვის. გამოვა თვეში ერთხელ. შარანლი ორი განყოფილება: პატარებისათვის და მოზრდილთათვის. ჟურნალი „ქეჩილი“ ტუფალში ღირებუა 3 მ., ქალაქ კარა